אגרות הראי"ה - כרך א' - אגרת רצא

תמצית האגרת

תאריך ומקום: י"ב ניסן תר"ע - יפו
נמען: הרב אלכסנדר פריינד

הרב קוק כותב 'בדמעות' על מכתביו הפוגעים של הרב פריינד. הרב קוק אינו איש ריב. ההכשר (על שמן השומשום) ניתן ליפו ולמושבות בלבד, והרב קוק אינו יכול לחזור בו מהיתר שאינו מוצא בו טעות. בשמיטה הרב קוק לא היה הראשון להתיר: קדמו לו ר' יצחק אלחנן מקובנה, הרי"ש אלישר והאדר"ת. בלי ההיתר יעבדו באיסור, וזה יביא לפרצות. בעניין החלב והכתובות עשה ככל יכולתו.

עיקרי הדברים

- צער על מכתבים פוגעים.
- ההכשר רק ליפו ולמושבות.
- קודמיו בהיתר השמיטה.
- חלב וכתובות.

נוסח האגרת

ב"ה[1], עה"ק[2] יפו ת"ו[3], י"ב ניסן תרעי"ן.

לכבוד הרה"ג[4] הישיש מו"ה[5] אלכסנדר פריינד נ"י[6], שלו'[7] וברכה.

הנני כותב לכת"ר[8] בדמעות ודם לבבי. זה כמה פעמים, שקבלתי ממנו מכתבים מלאים דברים מכאיבים. אמנם דן אני אותו לכ"ז, שאורייתא הוא דקא מרתחא לי', וכונתו לש"ש, אבל הלא אפשר לת"ח[9], ביחוד שבא"י[10], לבחור בסגנון יותר חביב והגון. יאמין לי כת"ר[11] כי מעולם לא עלתה על דעתי להיות ח"ו[12] איש ריב ומדון, ותמיד דרכי לבטל את דעתי מפני דעת חברי, ואם הי'[13] עולה על דעתי, שהענין דש"ש יהי'[14] לסלע של קפידות ומחלוקת, לא הייתי

---

1 ב"ה - ברוך השם
2 עה"ק - עיר הקודש
3 ת"ו - תבנה ותכונן
4 הרה"ג - הרב הגאון
5 מו"ה - מורנו הרב
6 נ"י - נרו יאיר
7 שלו' - שלום
8 לכת"ר - לכבוד תורתו
9 לת"ח - לתלמידי חכמים
10 שבא"י - שבארץ ישראל
11 כת"ר - כבוד תורתו
12 ח"ו - חס ושלום
13 הי' - היה
14 יהי' - יהיה

מתערב בזה כלל, אע"פ[15] שלדעתי ההיתר פשוט. אבל אחר שכבר יצא להיתר ממני ומבידי"צ[16] שלנו, איך אוכל בעצמי למשוי נפשי הדרנא בדבר שלא נשתנתה דעתי כלל, ואין לי ע"ז[17] שום יסוד. איני מופנה עכשיו להשיב לכת"ר בדקדוקי תורה בזה, ובאמת כל הדקדוקים למותר הם בענין פשוט כזה, ואפי'[18] אם הייתי טועה ח"ו בספק של מנהג הי' ג"כ[19] ראוי לישא פנים, ולחפות באהבה ע"ז. ובפרט שלא נתתי ההכשר כ"א[20] בשביל יפו והמושבות, ואם הם משתמשים בו במקומות אחרים לא אני יכול למחות.

ובענין השביעית, הלא לא הייתי אנכי המתיר הראשון, וכבר נכבשה הדרך ע"י[21] הגאונים ריי"א מקאונא והגאון הספרדי מוהריי"ש[22] אלישר, וכמ"ח[23] הגאון האדר"ת[24] ז"ל[25] ג"כ הסכים ע"ז בשמיטה העברה. ובפרט שאם לא ההיתר היו ג"כ עובדים באיסור, והי'[26] הדבר גורם פרצות גדולות ביתר עניני היהדות, כידוע שמי שפועל בעצמו לעשות דבר איסור הולך הוא ונטבע ברעות רבות, ד"י[27], מה שא"כ[28] עכשיו כשהם עושים ע"פ[29] היתר אפי'[30] אם הוא דחוק אין הדבר מביא פרצה. ואני בתומי הלכתי, ואחשוב שראוי לכ"ת[31] ולכל ת"ח[32] שידונו אותי לכ"ז.

וע"ד[33] החלב, מה שאפשר לי לעשות עשיתי, קראתי לבעלי החלב ואיימתי עליהם, ונתקשרו בקשר בכת"י[34] ובחומר שיעמדו אצל החליבה. ומה אוכל לעשות יותר, ד' יודע לבבי שאני חפץ לגדור את הכל, אלא שאין בי כח. וכן בענין הכתובות, קשה לי לתקן מעוות ישן, שכבר נשרש ג"כ ביתר ערי הק'[35], ומ"מ[36] אני מעורר בכל הזדמנות, שיותר טוב לכתוב כתובות, ולא לסמוך על הנדפסות, והשומע ישמע.

---

15 אע"פ - אף על פי

16 ומבידי"צ - ומבית דין צדק

17 ע"ז - על זה

18 ואפי' - ואפילו

19 ג"כ - גם כן

20 כ"א - כי אם

21 ע"י - על ידי

22 מוהריי"ש - מורנו הרב רבי שמות שמתחילים באותיות י, ש (למשל: יעקב + שמואל) - הפירוש המדויק תלוי בשם האדם

23 וכמ"ח - וכבוד מורי חמי (האדר"ת)

24 האדר"ת - אליהו דוד רבינוביץ־תאומים

25 ז"ל - זכרונו לברכה

26 והי' - והיה

27 ד"י - ד' ירחם

28 שא"כ - שאם כן

29 ע"פ - על פי

30 אפי' - אפילו

31 לכ"ת - לכבוד תורתו

32 ת"ח - תלמידי חכמים

33 וע"ד - ועל דבר

34 בכת"י - בכתב יד

35 הק' - הקטן

36 ומ"מ - ומכל מקום

את זה ראיתי להשיב לכת"ר מפני הכבוד. ואבקשו מאד, שנהי'[37] אוהבים זא"ז[38], וידר"ש[39] באה"ר[40] את שלו' רבני הבד"צ[41] שי'[42], וביחוד שלו' חביבי הרב הגרל"ד[43] שי' ויודיעם שנפשי קשורה באהבתם, יה"ר[44] שיהי'[45] כמים הפא"פ[46]. והי' ז"ש[47] וברכה.. כנה"י[48] ונפש ידי"ע[49] דוש"ת[50],

הק' אברהם יצחק ה"ק

נוסח האגרות וההערות: אגרות הראי"ה, כרכים א׳-ד׳

---

37 שנהי' - שנהיה
38 זא"ז - זה את זה
39 וידר"ש - וידרוש שלום
40 באה"ר - באהבה רבה
41 הבד"צ - הבית דין צדק
42 שי' - שיחיה
43 הגרל"ד - הגאון רבי שמות שמתחילים באותיות ל, ד (למשל: לוי + דוד) - הפירוש המדויק תלוי בשם האדם
44 יה"ר - יהי רצון
45 שיהי' - שיהיה
46 הפא"פ - הפנים אל פנים
47 ז"ש - זה שלום
48 כנה"י - כנפשו היקרה
49 ידי"ע - ידידו עוז
50 דוש"ת - דורש שלומו ותורתו